

„УЧИЛИЩЕ“ излиза два пѣти на мѣсѣца, съ една притурка. Годишната цѣна, прѣдплащана, е гр. 25, а (безъ притурката едно сребарчо меджидие. За друга царщина, отъжнѣ нашенско, фр. 8, или двѣ рублѣи. Писма, дописки и спомоществованията са испращатъ право до уредничеството, или до книжарницата на Г-да Хр. Г. Дановъ и С-ѣе въ Русчукъ и въ Гюргево до Г-на Никола Драгановъ въ ромѣнската гимназия

Издатель - Стопанъ Р. И. Блжсковъ.

ЩО ТРѢБА ДА ПРАВИ ЕДИНЪ УЧИТЕЛЪ, ЗА ДА ПОЛЗУВА УЧЕНИЦИТЕ СИ СЪ СВО- ИТЕ НАСТАВЛЕНИЯ.

Два наставляванъ или, което е сѣ едно, да учи въ училището, значи да показвашъ да му онова, което знаешъ, самъ да обяснявашъ, за да разумѣе и да узнае ползата отъ него; да кажа пакъ: „да му показвашъ какъ, разбира са, че ако е сичкото това така, то отъ учителъ са изисква твърде много, ако желаеме да извѣрши тоя задатакъ както трѣбува.

Шѣрвото свойство, безъ което учителътъ не може, е да обича положението си, т. е. да му е драго да учи дѣцата или да му е най-обична оная частъ отъ деньтъ която прѣминува мѣжду дѣцата. Слѣдователно, ако на нѣкой учителъ е тѣжко когато са намира въ училището; ако той противъ волята си з хиваща предаванията си; ако той чѣка да избие часътъ, та да излѣзе изъ училището; ако му са виждатъ дълги часоветъ, догдѣ е въ класъ, — въ таквѣтъ случай тоя учителъ никога не ще да учи добръ учениците си. Това нехайство ще бѣде смъртоносно за тѣхния духъ; а неговата зловолностъ и немарение ще да преминатъ и на учениците му. А ако учителътъ обича учителствованието, то ще да му е драго да дава на дѣцата почти сѣки денъ по-нови по-нужни знания, и ни-

какви затруднения не щатъ да го остудатъ и спратъ. Ако нѣкой ученикъ са покаже непослушенъ, то той съ голѣмо тѣрпение и усърдие ще да са залови да го образуми. Нито мѣрзельтъ, който е почти природенъ на дѣцата въ тая възраст, нито мѣхното разумѣвание, което за зла честь е почти общо, нито палавшината, която е свойствена на дѣцата прѣзъ тѣзи години, не ще могатъ да спратъ или да уморатъ тоя учителъ, който обича това название. Подобенъ учителъ въ тия затруднения види даже свои неприатели, които са старае да убие или да искорѣни. Учителъ, който обича учителствованието, ще да обича не само да учи, но и да учи добръ. А за да изпълни своите нужни обязанности както трѣба, той трѣба да знае и самъ онова, което желае да покаже другиму. И така той трѣба отъ рано да да приготви за урокътъ си, който ще да прѣдаде; той трѣба сѣки вечеръ или когато си почива, да обмислява онова което ще да поговори или да обяснява на учениците си. Трѣба да глѣда да го разумѣватъ дѣцата и да са старае да бѣде простъ, защото най-голѣмата обязанностъ на учителътъ е да заслужи вниманието на учениците си. Мнозина мислатъ, че могатъ да обучаватъ дѣцата добръ, а дѣйствителността ни доказва, че твърде рѣдко са намиратъ такива учители, които знаятъ това искусство, защото май не

е лесна работа да говоришъ и да учишъ така ясно, щото да та разумѣятъ невѣзростни дѣца.

И така, който иска да го разумѣватъ дѣцата, той трѣбува да знае и по-пространо и по-дълбоко онова, което ще да имъ разказва; той трѣба да умѣе да съгласува, така да кажа, говорѣтъ и мислятъ си съ слабите понятия на дѣтето. Повтарямъ, тоя учителъ ще да са старае съки день и съки часъ да увеличава съкровището на знанията си, ще да преговаря онова, що е училъ и най-нослѣ ще да чете нови книги, кодкото може повече. Съ една дума, най-много той ще да са пази да не връхлѣти върху нѣкоя будалщина, т. е. той никога нѣма да помисли, че му не трѣба вече нищо. Като прочита различни книги, изново ще да изучава онова съ което трѣба да работи съки день, слѣдователно съ сладкостъ ще чете добрите, сериозните и полезните писания.

Освѣнъ увеличението на знанието, това прочитание ще да му помага да си възвиси и да си разшири погледѣтъ и ще да му даде сила за разсѣждане и основностъ; а отъ сичко това и говорѣтъ му да са очисти и ще стане по-ясенъ и по-вразумителенъ. И така, длѣжността на съки учителъ, който желае да бѣде полезенъ на учениците, — длѣжността му е, казвамъ да са научи самъ или да са учи до тогава, догдѣ е живъ. Който пренебрегне тие напомнювания, той не може да върши съ полза службата си. Неговите знания отъ день на-день ще да са смаляватъ; той ще зафане да са води по умѣтъ на тогова и на оногова; а за тая негова слабостъ и учениците ще да го почитатъ твърде малко, защото ще да видятъ, че той отъ минута на-минута е по-празенъ и по-невѣжественъ.

Дѣто ще да каже, да са преговаря онова, що са е учило, да разширявашъ съки день знанията си и да четешъ внимателно различни писания, т. е. да са стараешъ и за своето развитие; това свойство е необходимо за съки учителъ.

Да са обмислява и да са удесява говорѣтъ и мислите спорѣдъ разумѣванието на ученикѣтъ е така също твърде потрѣбно на съки учителъ. Тукъ ще да приложатъ думите на единъ знаменитъ французски писателъ, който срѣщамъ въ педагогическите поучения на Г. М. Миличевича, по които са и ръководатъ въ тая статия. Тоя ученъ мъжъ говори: „Онова, което са знае добръ, ясно са и разказва. Думите, които ти са нужни за изложение на мислите ти, лесно ти идатъ на умѣтъ.“

Но като казвамъ, че учителѣтъ трѣба да говори спорѣдъ проумѣванието на дѣтето, азъ не разумѣвамъ, че и той трѣба да говори дѣтински. Не, кейто иска да разумѣватъ дѣцата, той трѣба да говори просто, природно, и точно; да не зема днесъ една дума въ единъ смисалъ а утрѣ въ други, защото това бърка на дѣцата и имъ прѣчи да напръдватъ. Трѣба строго да са внимава.

За да върватъ дѣцата на учителѣтъ си, той трѣба да бѣде искренъ, но не претворно, защото да не мислите, че дѣцата не разпознаватъ притворството отъ искреностѣта, т. е. той трѣба да имъ са покаже, че обича учителската работа, и че е по-силенъ въ знанията си отъ оние хора, които учениците познаватъ. Наставлението, което са дава на дѣцата, не трѣба да бѣде противно или мъртво, ако мога да са изразя така, но напротивъ да бѣде чисто, и пълно съ живостъ. Тоя учителъ, който иска и умѣе да застави дѣцата да са ползватъ отъ знанията си, ще да ги накара и да извършватъ сичко, щото имъ зарѣчатъ родителите имъ и ще да ги накара на примѣръ да смѣтатъ по нѣщо дома си, да напишатъ, да измѣрятъ нѣщо и т. н. Такавъ учителъ би вдѣхналъ любовъ къмъ училището и къмъ ученieto, не само въ сърцата на дѣцата, но и на родителите имъ. Таково училище и такава наука би била полезна и приишла би са драговодно и довърливо.

Георги А. Кърджиевъ.

Руссе, 15. 8)прля 1874.

ИЗЪТЪ ЕСТЕСТВЕННАТА ИСТОРИЯ (*)

Акоо човѣкътъ не е въ състояние да са бори ги да побѣди малките и нищожните животни, които живѣятъ даже и въ неговите вѣтрѣщности, то по-едрите и по-силните одавна вече сѣж биле принудени да са покоратъ на неговата воля или да станатъ робове на неговиятъ умъ. Дивите животни, които не принасятъ на човѣкътъ голѣма полза, са изтрѣбяватъ полка-дека; а полезните, които са наричатъ домашни, са опитомяватъ и увеличаватъ баснословно бързо. Освѣи това, човѣкътъ се повече и повече изсича непотрѣбните гори и засѣва плодовитите полета, слѣдователно и насѣкомите, които живѣятъ въ тѣхъ, са изгубватъ и оставятъ човѣкътъ да са насладава отъ даровете на природата. Разбирра са, че и множество диви птици и звѣрове, които живѣятъ и които са хранатъ изъ теорите, оставатъ отъ день на день помалко. Но тука сѣж дѣленъ да ви кажа и товаа, че заедно съ вредителните животни човѣчнското незнание унищожава и множество полезни птици и четверо-ноги, които слѣдѣтъ време ще да му дотрѣбать. Истина казва пословицата, че когато невѣжеството са рѣши да унищожи вредителното, то унищожава и полезното. Така, напимѣръ, човѣкътъ сѣжсѣмъ напразно прислѣдова и унищожава прилѣпете, таралешете, земеройките ((*), крѣтиците и невѣстуките. Сичките тие животинки сѣ безвредни за засѣяните полета, защото са хранатъ съ мѣсо и съ различни насѣкоми. Крѣтиците и таралешете са хранатъ съ насѣкоми, съ ейцата на майските бубулечки, съ червеци, съ дждеви червеци и пр.; а сичките тие животни сѣ вредителни за полетата или за растенията, защото прегризватъ корѣните имъ или защото унищожаватъ зародишѣтъ имъ. Прилѣпете сѣ твърде полезни животни, слѣдователно човѣкътъ е дѣлжееенъ не да ги прислѣдова, а да са старае за тѣхното размножение. Тие животни не ѣдатъ нищо друго, освѣи живи насѣко-

ми. Който желае да очисти стаята си или готварницата (мутвакѣтъ) си отъ мухи, отъ дървеници и отъ различни други насѣкоми, той трѣба да затвори въ тѣхъ нѣкой прилѣпъ. Прилѣпете излизатъ предъ-вечеръ, когато воздухѣтъ е пѣленъ съ различни насѣкоми. Това ползно животно е до толкова трудолюбиво и бързо, щото за доволно кратко време истрѣбва голѣмо множество бубулечки, пеперуди и други различни насѣкоми, които причиняватъ голѣма вреда на растенията. Тука сѣж дѣленъ да ви кажа и това, че невинното животинче, пеперудата, което е така хубаво и което обичатъ до толкова да ловатъ дѣцата, е твърде вредително за младите растения. Трѣба да знаете, че преди да станатъ пеперуди, тие хубавички животинчета сѣ гѣсеници, които унищожаватъ листата на множество растения. Таралешѣтъ мерише земята, открива присѣтствнето на вредителните червеци и ейцата на насѣкомите, рови съ острите си нокте, ископава ги и ѣде ги; той са храни най-много съ червеци, съ бубулечки, съ гѣсеници, но най-главната негова храна сѣ мишките. Мнозина говорятъ, че ако у това животно да не би била такава неприятна меризма; то непременно би го употребляле намѣсто котка. На оборете и на говедарниците това животно принася голѣма полза. По топлие страни сѣжествува и такавъ таралешъ (Eripaseus), който унищожава голѣмо множество жаби, зѣме, мишки и други вредителни животни. На него не дѣйствува никаква угроа. Ние сѣжѣтоваме сѣкого да държи въ къщата си по единъ или по два таралеша. Когато на таралешѣтъ нападнатъ други плотоядни животни, като напимѣръ кучета, лисици, мечки и др., то той са свива на кѣлбо и защищава са съ своите игли. Само бухалете и орлите сѣ въ състояние да побѣдатъ това животно съ своите остри нокти и съ своите дълги и остри клюнове. Презъ деньтъ прилѣпете дрѣматъ въ пукнотините и по таванете; но щомъ настане нощъ, то тие излизатъ изъ своите лѣгловища и отиватъ на ловъ. Най-главните неприятели на прилѣпете сѣ котките, невѣстуките и сойките. Човѣкътъ напразно прислѣдова и нощните сойки (Strix). Тая птица е твърде полезна за човѣкътъ и за неговите посѣви. Така, напимѣ-

*) Ш. Гл. „Училище“, Но. 2.

*) Земеройка (Sorex) са нарича такава едно животно, което прилича на мишка и което живѣе по полетата. Това животно има дълга зуурница, остри зѣби и приятна меризма. Рѣчнаата и морската земеройка прави различни шкокости.

мъръ, тя ъде само мишки и различни насѣкоми. Бухалтъ, който така сѣщо произхожда изъ семейството на сойките (*Strigida*), пригѣдова съ голѣмо ожесточение гаргите и свраките. Последните сѣ твърде вредителни за човѣкътъ. Освѣтъ това, сойката са опитомява твърде лесно и принася голѣма полза на стопанинѣтъ си. Човѣкътъ напразно счита за опасни и много други животни. Така, на примѣръ, той убива жабите, които не могат да му причинатъ никаква вреда, защото нѣматъ нито жби, нито утрома; а учените сѣ доказале вече, че въ оная градина, въ която живѣятъ жаби, мѣденици (*Aporis*) и кръжници, дърветата даватъ повече плодове, защото гореказанните животни унищожаватъ вредителните насѣкоми. Мѣденицата прилича на жмя, но тя нѣма нито ядовити жби, нито пакъ е изъ семейството на жмите. Учените говорятъ, че мѣденицата е безноги гущеръ. Така сѣщо човѣкътъ е джжженъ да варди и да не истрѣбва ластавиците, кукувиците, мухоловките (*Muscicara*), бѣлогжжките, стжрчиопашките, чучулигите, врабците и др. Тие животни сѣ полезни за това, защото вардатъ полетата и градините отъ вредителните насѣкоми. Разбира са, че до колкото сѣ полезни гореказанните животни, до толкова сѣ вредителни слѣдующите, т. е. оние, които ѣдатъ жито, ягоди и плоди. Така, на примѣръ, човѣкътъ е джжженъ да прислѣдова косерете, дроздовете, чурулигите (*Alauda arvensis*), джбоносите (*Coccothraustes*) каджжжетата, гжжжбете и пр. Но най-вредителните за човѣкътъ сѣ доганете, керкenezете, дивите соколе и свраките. Тие животни истрѣбятъ голѣмо множество домашни птици.

Но за човѣкътъ ползата отъ животните е още по-голѣма, защото той са храни не само отъ растенията, а и отъ животните. За храна човѣкътъ употребява най-много домашните животни. Освѣтъ това, тие му помагатъ и въ неговите земледѣчески занятия (конѣтъ, волѣтъ, камилата, магарето, кучето и пр.) Кравата е опитомѣна и приучена отъ човѣкътъ и дава му млѣко, мѣсо, волове, царвуле и пр. Ако кравата са глѣда и храни добре, то тя дава добро и здраво млѣко; а ако са сжжджжжава нечисто, то и млѣкото ѣ бива воденисто, невкусно и нездраво. Въ нѣкой страни човѣкътъ зависи само отъ жи-

вотните. Така, на примѣръ, въ африканските пустини той употребява за своите нужди камилата; а въ студените сѣверни страни еленѣтъ (рогачѣтъ). Въ нѣкои сибирски мѣста кучето изжжжршва онова, щото не е въ сжжжстояние да изжжжрши нито конѣтъ, нито волѣтъ. Рибѣте и дивите птици така сѣщо хранатъ многочисленно население. Въ нѣкой мѣста хората са хранатъ искљючително съ риба. Жителите по брѣговете на Сръдиземното-море ѣдатъ костенурки, защото мѣсото имъ е сладко, крѣхко и приятно. Граждите ѣдатъ таралеше, а нѣкои африкански племена са наслаждаватъ съ крокодилско мѣсо. Насѣкомите така сѣщо доволно чѣсто служатъ за храна на човѣкътъ. Така, на примѣръ, въ Нова Калидония жителите ѣдатъ пасци. Нѣкои африкански диваци, на примѣръ хотентотите, сжбратъ отъ главите си вжжжшки и ѣдатъ ги; а едно време въ Мексика и въ Перу царѣвовете сж земаде отъ своите подданици вжжжшки, намѣсто злато. Въ Африка, въ Мала Азия и въ Китай ѣдатъ скакалци. На евреите, по моисеевиятъ законъ, е било запрѣтено да ѣдатъ скакалци. Понѣкогашъ на пазарѣтъ донасятъ толкова скакалци, щото цѣните на другите храни падатъ до баснословни размѣри, слѣдователно на това животно са дава предпочитание. Въ нѣкои мѣста съ мжртвите скакалци торатъ земята. Даже бѣните тронически мраве (гермитите) са употребяватъ за храна отъ индийците. На островъ Ява жителите сжбиратъ голѣмо количество мраве, изнасятъ ги на пазарѣтъ, нжжжжратъ ги съ кокосово масло и ѣдатъ ги. Освѣтъ това, човѣкътъ опитомява пчелите и сжбира тѣхниятъ медъ и восжжжкъ. Човѣкътъ понѣкогашъ ограбва хамбарете и на дивите животни. Така, на примѣръ, въ Сибиръ мишка-економка (*Arvicola oeconomus*) напжжжва колибката си съ различни корѣне; а тамошните диваци, особено тунгузете, въ това време грабятъ мотиките и лопатите, копатъ, сжбиратъ тие корѣне и ѣдатъ ги или ги пиятъ намѣсто чай. Щото остава отъ тунгузете, то са испоѣда отъ дивите свине. Освѣтъ това, множество животни служатъ на човѣкътъ като лѣкарство, като напр. шпанските мухи, пиявиците и пр. Изъ морските миди човѣкътъ получава маргаритаръ, който са цѣни твърде високо. Така сѣщо, изъ мор-

ските миди са добива пурпурната боя. Кърмжълът така също е животно. Копринопръдните гъсеници дават коприна и облачат множество богати хора. Отъ домашните животни са получава вълна, ерина, козина и чекини, отъ които са праватъ различни дрѣхи; а отъ кожата на дивите животни хората си подпалатъ контошетѣ и шиятъ си кожухчета. Даже отъ китътъ човѣкътъ получава масть, мѣсо и кости за фустанетѣ или за корсетитѣ. И така, човѣкътъ е употребилъ множество животни за своя полза. Въ Индия седѣните сж укротиле даже и една отъ ядовитите змеи, която имъ принася голѣма полза, т. е. която имъ варди къщите.

(Продължава са).

Г Л А В Ч О.

IV

Преминаха още двѣ години, а животътъ на Главча са не измѣни ни най-малко. Бащата продължаваше да учи синътъ си умъ и разумъ съ тоягата; а синътъ продължаваше да работи, да мѣлачи и да тѣрпи воловски мѣчения. Една недѣля Главчо сѣдналъ подъ крушата и захваналъ да чете евангелието. Близко при него сѣдѣла майка му и глѣдала съ нѣжна любовъ на дѣтето си. „Какво четешъ, Иванчо?“ попитала тя. — „Тая книга, която са счита за основание на християнското благонравие, ни скѣптована да не отжърщаме зло за зло и да забораваме обидитѣ, които сж ни направили нашитѣ приятели и неприатели, а дѣйствителниятъ животъ изисква смѣстѣмъ друго, т. е. той противорѣчи твѣрде силно на християнскитѣ добродѣтели. Азъ сжмъ размишлялъ доволно дълго време надъ тие благонравия и успѣлъ сжмъ да са убѣда, че безмѣрната кротость, воловското тѣрпѣние и магарешкото смирение сж въ сжстояние да направатъ отъ човѣкътъ или полуумно сжздание, или безсловесна овца, или отчаянъ главорѣзъ.“ — „Азъ та не разбирамъ, мой синко! каза майката. — Ти говоришъ като пошъ.“ „Азъ и самъ вида, че ма не разбирашъ, казалъ Главчо. — Ти си са родила много късно, а азъ сжмъ са

появилъ на свѣгътъ твѣрде рано. Азъ не мога вече, моя мамо, да тѣрпа. Ти и сама видишъ, че моиятъ чедолюбивъ баща ми не дава да живѣя и че моето сжществование ми е противно и тягостно. Азъ трѣба да са махна отъ тукъ.“ — „А дѣ ще да идешъ, мой сине? Не оставяй ма сама. Азъ живѣя само за тебе. Ако ма оставишъ и ти, то азъ жива ща да са законая въ гробътъ.“ Главчо мѣлачалъ и глѣдалъ тѣжно камъ земята. Слѣдъ нѣколко мигновения, той повдигналъ главата си, поглѣдалъ на майка си печално и любовно и проговорилъ: „И азъ сжмъ човѣкъ. И тѣрпѣнието трѣба да има свой край и свои граници. Ако остана въ бащината си къща, то трѣба или да полудѣя, или да направа нѣкоя нечувана и страшна работа. Азъ не мога вече да тѣрпа... Азъ сжмъ станалъ за смѣхъ на хората; мене сж захванале да сжжалѣватъ даже и бащинитѣ ми слуги; най-послѣ, въ моята глава сж захванале да са вждатъ твѣрде печални и твѣрде опасни мисли. Биватъ дни, въ които азъ сжмъ готовъ да убия себѣ си и да прекрата животътъ си, който одавна вече ми е станалъ несправедливъ; но биватъ и такива, въ които азъ би желалъ да хвана баща си за гушата, да го удава предъ сичкиятъ свѣтъ и да избавя баремъ тебе отъ тѣшките мѣки и неволи. Преди нѣколко деня, когато азъ излѣзохъ изъ черковата, баща ми ма повика да ида при него и захвана да ма сжди, да ма кѣлне и да ма псува предъ своитѣ приятели. А за какво? — За нищо и за никакво. „Когато хората влизатъ въ божиятъ храмъ, то стоятъ мирно и не чешатъ са въ тилътъ, говорѣше той. — А защо са не покло-ни малко по-ниско на пошътъ? а? Азъ одавна вече сжмъ казалъ, че ти нѣма да стапешъ човѣкъ и че си са измѣтналъ на уйча си Ненча. Уйчо ти Ненчо е станалъ коджамити мѣжъ, а нѣма въ кесията си ни пребиено дукато. Дай му да ходи по ливадето, да пѣе хайдушки пѣсни и да са смѣе на старцитѣ и на чорбаджиетѣ! Пуста бѣсидница!“ „Хайде остави го. Хайде про-

сти го сега,“ говорѣха неговите приятели и глѣдаха на мене така сѣщо, както обикновено глѣдатъ добрите и окатите хора на куците, на слѣните и на дивите. Мене пратениѣ предѣ очите и азъ забравихъ себѣ си. Какво е происходило послѣ това, азъ не помна, зная само това, че нѣколко мои приятели ма доведоха до дома подѣ ръка и отрѣзвиха главата ми съ своето участие и съ своите сѣвѣти. Това произшествие ма накара да са поразмисла и да са рѣша да остава бащиното си огнище. Ако баща ми повтори своите глупави сѣвѣти и наставления още веднашъ предѣ толкова хора, то азъ не отговарямъ вече за себѣ си.“

„Боже мой, какво ще да са прави? Сиромашъ Иванчо! Потърпи, синко, още малко. Добаръ е господъ. Азъ мисла, че баща ти нѣма да остане такавъ до-вѣки,“ казаха добрата и любящата майка. — „А азъ вида, че баща ми стая отъ година на година и отъ день на день по-немилостивъ, полудѣ и по-перпатъ, казалъ Главчо. Азъ сѣмъ вече намислилъ да ви остава и да потърса щастieto си въ чуждите градове и между чуждите хора.“ Слѣдъ нѣколко дена послѣ тоя разговоръ Главчо излѣзе изъ градътъ ни и губи са по чуждите страни цѣли петъ години.

(Слѣдва)

С Л О В О ,

Изрѣчено отъ Г-ца Дочка попъ Николова-Икономова, предѣ Н. П. владиката, отъ страната на „Женското дружество“ въ Разградъ).

Преосвѣщенѣйши пѣрвопастирю!

Като сме биле честити да видимъ народното ни дѣло осѣществено, и като сме доживѣе днесъ да чуваме пастирски поучения отъ народните си пастири, то ние не можеме да не изразимъ своите усѣщания.

Знаете, Владико, че бѣше време когато жената са намираше въ темна простота и не са броѣше за нищо друго, освѣнъ за една проста робиня. Тя не трѣбаше да са мѣси въ общите дѣла, нито можеше да има живъ интересъ въ народните работи, но тогава и сѣстоянието на народите бѣше твърде долийо.

По благодарение на Бога, на нашиятъ избавителъ, и на днешните обстоятелства, това темно и плачевно сѣстояние на женскиятъ полъ са вдигна, и днесъ жената придобива онова положение, за което премѣдритъ Богъ я е назначилъ. Днесъ, както у другите народи, така сѣще и у нашиятъ народъ живо вече са усѣща, че до когато майките стоятъ въ простота, и до когато тѣ са не интересуватъ съ народните работи, до тогава народътъ ни нѣма да има добра сполука. Сега жената са сѣбужда отъ дълбокиятъ сѣнъ, и днесъ тя са радва въ сполуката на милиятъ си народъ.

Владико свѣтїй! Ако науката и да спомага на човѣкътъ да бѣде по-живъ въ сѣко отношение; но онова чувство, което причинява радостъ въ времената на сполуките, е врожденно и на простиятъ и на не до толкова образованиятъ умъ. Българките, ниа които обстоятелствата сѣ препатствовале до сега да не бждатъ така образовани, се пакъ живо сѣчувствуватъ на народните си работи: тие не намиратъ думи, съ които да изразатъ радостъта си, когато нашиятъ народъ са избави отъ духовното иго на враждебниятъ Фенеръ. А и какъ е възможно да са не радваме на това наше дѣло, чрѣзъ което и ние само, сестрите ни, братията ни и чедата ни са избавятъ отъ закѣлѣните наши врагове, които са принесли толкова зло на нашиятъ бѣдни народъ? Не можемъ да са не радваме, като глѣдаме, че са възобновила народната ни черкова и като видиме, че са снабдяваме съ народни пастири, които ще ни водатъ по правиятъ пътъ, къмъ спасение и благополучие, и които ще защищаватъ нашиятъ матерни езикъ и нашата книжина.

Но като сме имале честъта да са сдоббимъ съ такавъ достоенъ и доброжелателенъ пастиръ, какавто сте ваше преосвѣщенство, то нашата радостъ и задоволство ставатъ неизразими. Радваме са, владико свѣти, да ви посрѣщимъ и да чуемъ вашите пастирски поучения. Благодариме ви за трудовето, които сте показале за доброто на народътъ ни, и увѣряваме ви, че вашите горѣщи желания и трудове не ще да бждатъ безъ подпорка и отъ народътъ, както и отъ Божга. Нашите дѣвически училища и „Женски Дружества“ иматъ голѣма нужда отъ сѣвѣти и

насърчания, и ние ви молимъ да подадете пастирската си дѣсница. Ние ще да бъдемъ съ васъ, Владико, въ вашите старания за доброто на народътъ си, и ще ви бъдемъ вѣрна подпорка.

Преосвѣщенѣйши нашъ пастирю!

Като предадени ваши духовни чада, ние искаме да ви поклонимъ единъ малакъ знакъ за признателността. Приемнете го, Владико, ако и да не е какавто трѣбваше да е.

Помнете, че това не е нищо друго, освѣнъ единъ знакъ на привязаността ни къмъ васъ и на съчувствието ни въ вашето свѣто послание. Помнете, че и въ Разградъ имате привязанно стадо.

Слѣдъ като попросимъ пастирските ви благословения, Владико свѣти, ние оставаме за сѣкога.

Ваша духовни чада.

ЗАКОНЪТЪ И ЧОВѢКОЛЮБИЕТО.

Оние, които познаватъ колко-годе Англия, знайтъ, че английскиятъ законъ задължава родителите да пращатъ дѣцата си въ обществените благотѣлнии училища, когато не могатъ да ги издържатъ друго-яче. Въ сѣки градъ има такива хора, които сж задължени да преглѣдватъ и да опитватъ оние родители които престѣпватъ законътъ. Веднашъ единъ отъ тѣхъ надзиратели представилъ на сѣдникътъ едно десето-годишно момче заедно съ майка му, която са укривявала като престѣпница на законътъ. Тая жена била посърнала, слаба и дрипава. Когато я запиталъ сѣдникътъ, защо не праща дѣтето си въ училището, тя му отговорила плачешкомъ: Не можъ, защото имамъ четири дѣца, които храня самичка; а освѣнъ това азъ работя само когато можъ, защото винаги не намирамъ работа. Този синъ ми е първородниятъ, и въ отсъствието ми той варди вѣщата и наглѣдва другите по-малки свои братия; ако той иде въ училището, азъ ще сжмъ принудена да остана дома си, а въ такъвъ случай кой ще са погрижи за нашата прехрана? Една страна е моята бѣдность: зная, че сжмъ длъжна да пращамъ синътъ си въ училището, но преди сичко мене е потребенъ хлѣбъ. Ако оставя дѣцата си да умратъ отъ гладъ, то

азъ поднадамъ въ друго престѣпление. И така, отъ двѣ злини азъ избрахъ най-малката.

— „Имашъ право, добра жено, ти можешъ да си идешъ, казалъ сѣдникътъ. — Не желаете ли да развалите законътъ, господине сѣдникче? казалъ надзирателътъ. — „Не, азъ, казалъ сѣдникътъ, не можъ да осѣдя тая злочестна жена. Поглѣдай до колко е тя бѣдна и дрипава; тя може чѣсто и да гладува; сама трѣба да работи, а момчето ѝ да варди малките си братчета. — „Азъ щъ да са отнеса до приличното мѣсто и щъ да обадя, че вие не изпълнявате законътъ!“ казалъ надзирателътъ. — А азъ никакъ не желая да осѣдя одного човѣка да умре отъ гладъ.

(„С—къ“).

Вениаминъ Франклинъ.

Сичкиятъ животъ на тоя знаменитъ мжъ служи за примѣръ на добродѣтель, мѣдростъ, неуморни трудове и желания за доброто на човѣщината. Ако сж сжглѣдаде нашите читатели високата върлина, що е побита край ония каманени згради, дѣто са пази царското джепане въ нашенско, на върха съ едно остро електрическо желѣзце, съ което са отпѣжда грѣмотевицата, то е измислено отъ Франклина.

Първитъ години на дѣтството му обематъ въ себѣ си много полезни уроци, които можътъ да приготвятъ човѣка къмъ ония длъжности, дѣто обществото налага сѣкиму, който желае да бѣде полезенъ на ближните си, когато достигне на сѣвършенна възраст. Като нѣмалъ отдѣ да земе потребнитъ книги, а желаялъ да прочита, той спестявалъ отъ гърлото си да ги купи, и тия книги служили за неговото образование. Винаги той расподѣлялъ времето си тай хитро, щото нищо му неспречало за прочитане. Съ такавъ начинъ, безъ никаква си помощъ, само съ книгитъ и прилѣжанieto си, той сполучилъ да придобие знания, които сѣтиѣ усѣвършенствувалъ. — Такова е било дѣтството Вениаминово, що го е въздигнало послѣ на голѣма почитъ между ученитъ хора. Ако и да билъ достигналъ да бѣде единъ отъ първенците на царщината, но пакъ са не въз-

гордѣлъ, а винаги и до животъ са трудили за ползата и образованието на народа си, както са види отъ неговиятъ алманахъ, който служи за примѣръ на сѣкакви сѣчениния. Нищо не е могло да убѣгне отъ неговото внимание.

Веднашъ като дошелъ въ градътъ Бостонъ да повиди Священникътъ Медера, който го дочакалъ много добръ и завелъ го въ къщата си; но къщните му врата, като биле тѣй нисички, щото трѣбало да са наведе човѣкъ, за да са не удари о горниятъ прагъ. Вениаминъ като са посириказалъ сладко, не сжърѣлъ вратата и рекалъ да влѣзе. — „Наведи са, наведи!“ извикалъ Священникътъ; но тая минута Вениаминъ си ударилъ темето на прагътъ. Тогава добриятъ священникъ му казалъ: „тая малка болѣшка нека да ти послужи за наука, недѣй я заборава. Ти си младъ, (то време Вениаминъ билъ 18-годишенъ); навождай са чѣсто въ животътъ си и ще да избѣгнешъ много по-голъми удари.“ — Таковато наставление тѣй дълбоко са влѣпнело у Вениамина, щото го повнилъ и когато билъ на 30-годишна врѣстъ. Тогава той разказвалъ на священниковиятъ синъ: Тоя добаръ сжвѣтъ на покойниятъ ви баща, думалъ той, много ми е билъ полезенъ прѣвъ животътъ; и до днесъ още си наумѣвамъ, колчимъ вида, че гордостта чѣсто бива посрамена и мнозина са изгубвагъ безъ време, като държатъ главата си на високо... Наша народна поговорка потвърждава това мнѣние: Покорна глава сабя я несече.

РАЗНИ.

Чистотата е половина здраве. Сѣкоя нечистота донася болестъ. Сѣка смрадъ (воня) е вредителенъ на човѣшкото здраве. Който са чѣсто мие и прѣоблача, той бива и по-здравъ. Мирниятъ сжнъ винаги подкрѣпва човѣка. Най-сладко спи оня, който предъ да си лѣгне са омива съ студена вода. Спалните ни трѣба да бждатъ по-широки и най-чисти.

ЧИСТЪ ВЪЗДУХЪ. Знаино е, какво нечистиятъ и влаженъ въздухъ у стаята нехведа за здравето. Сѣ тѣй и отъ джхането на много хора въ една стая въздухътъ са развали. На примѣръ, въ стая, дѣто могатъ да са смѣстятъ 10 души, ако би да насѣдатъ

20-30 е лошево, защото въздухътъ са нмърсва и хората са задушаватъ — тогава и свѣщитъ хванатъ да гаснѣятъ.

Скрофуле (гѣлки) и други болѣсти на дѣцата са раждатъ отъ развалениятъ въздухъ. За това прозорците на стаята трѣба да са отворятъ по-чѣсто за да влѣзе чистъ въздухъ. Цвѣтята, що са вносятъ отъ нѣкои си за украшение въ стайте, развалятъ въздухътъ, защото издаватъ много кислородъ, който пресища въздухътъ. — Отъ това са поевява главоболие.

Че тѣсните и задушни училища сж изворъ на сѣкакви болести у дѣцата, това е вече казано и доказано. Като е тѣй, то трѣба да обрѣщаме голѣмо внимание къмъ училищата, дѣто дѣцата влизатъ тѣкмо въ най-голѣмото имъ развитие, когато тѣ иматъ нужда отъ чистъ и прѣсемеъ въздухъ.

**** Гордостта** нистава по сжжна отъ гладътъ, студътъ и жадността.

— Никого не распилвай парите си, дору не спечелишъ други:

— Никого недѣй купува непотрѣбни излишни нѣща, зато, че биле евтини.

— Никого да са не кажешъ, че си ялъ малко.

(Джефферсонъ)

— Съ подбуждението на нѣкоя родолюбивъ Българе въ Влашко, а особено отъ младежитъ, приготвяна са единъ литературенъ вѣстникъ, който ще да са издава въ Букурещъ отъ идущата нова година. Тоя листъ ще има заглавие „ЗНАНИЕ“, а ще да обема сѣкакви научни статии, а нищо политическо.

Дано бждемъ честити да видимъ, че са умножила нашата книжнина съ единъ такавъ вѣстникъ, който, мислимъ, да е твърде полезенъ за народътъ ни. Спорѣтъ това, надѣваме са, че той ще да са посрѣщие на радо сжрце отъ сжките любители на народното ни просвѣщение.

Отъ брой 13-й са отваря подписка за нови спомощници на „Училище.“ За това които желаятъ дна са запишатъ или за 6 мѣсеци, т. е., до свършенето на год. четвърта, или годишно — до брой 12 год. нета, — нека ни са обадятъ, за да имъ са пираща листътъ рѣдовно.